

KALENTERIMAAILMAN KUULUMISIA

No 24 ★ Syksy 2009

HYVÄÄ JOULUA!

Yliopiston almanakkatoimisto on päättänyt tänäkin vuonna lahjoittaa joulutervehdyksiin varatun summan Suomen Punaisen Ristin katastrofirahastoon.

TOIVOTAMME KAIKILLE
YSTÄVILLEMME
RAUHALLISTA JOULUN-
AIKAA JA
MENESTYKSELLISTÄ
VUOTTA 2010.

Almanakkatoimiston väki, Arja, Heikki ja Asko

Piirros Minna Immonen

SIBELIUS SAA LIPPUNSA S. 2, ALMANAKKATOIMISTON LIPUTUSSIVUT S. 2
KESKIAJAN PYHIMYKSIÄ S. 2–3, FATIMA PÄÄSI RUOTSIN ALLAKKAAN S. 3
HAUDANLAKAISUPÄIVÄ TULI TAKAISIN S. 4
PÄIVÄMÄÄRÄRAJA LANNISTI HUIPPUHÄVITTÄJÄT S. 4

Kalenterimaailman kuulumisia ISSN 1455-8823
Almanakkatoimiston tiedotuslehti ilmestyy 2 kertaa vuodessa
Vastaava toimittaja Heikki Oja, taitto Arja Latvala
Julkaisija Helsingin yliopiston Kehityspalvelut Oy,
Yliopiston almanakkatoimisto
PL 14 (Kopernikuksentie 1), 00014 Helsingin yliopisto
Puh. (09)1912 2942 GSM 040 553 1864
Sähköposti almanakka@helsinki.fi
Internet <http://almanakka.helsinki.fi>
Tekstin lainaaminen on sallittua jos lähde mainitaan.

SIBELIUS SAA LIPPUNSA

VUODELLE 2011 TULEE ALMANAKKOIHIN
KAKSI UUTTA LIPUTUSPÄIVÄÄ,
SIBELIUKSEN PÄIVÄ JOULUKUULLE JA
EUROOPPA-PÄIVÄ TOUKOKUULLE.

Kuva Airja Latvala

Sisäasiainministeriö on vuodesta 2005 alkaen antanut vuosittain suosituksen yleisestä liputtamisesta Sibeliuksen päivänä 8.12. Koska sisäasiainministeriön kokemukset ovat olleet positiivisia, sisäministeriö ehdotti vuoden 2007 lopulla, että Helsingin yliopiston almanakkatoimisto ryhtyisi toimenpiteisiin joulukuun 8. päivän merkitsemiseksi kalentereihin liputuspäiväksi.

Koska Suomessa on jo nykyisellään enemmän liputuspäiviä kuin naapurimaissa, almanakkatoimisto tutki ensin mahdollisuuden, että jokin olemassaoleva liputuspäivä poistettaisiin uuden päivän tieltä. Saadut lausunnot sisäministeriöstä ja Suomalaisuuden Liitosta osoittivat, että se ei tällä hetkellä ole mahdollista.

Koska Sibeliuksen päivä ei ole virallinen (asetuksessa määritelty) liputuspäivä eikä vielä oikein "vakiintunut" liputuspäiväkään, ratkaistiin asia niin että kalenterien liputuspäi-

välueltoon otettiin virallisten ja vakiintuneiden liputuspäivien lisäksi mukaan "ne päivät, joina sisäasiainministeriö on useana vuonna suosittelut liputusta".

Muutos tehdään kalenterivuosi-kerrasta 2011 alkaen. Muutos merkitsee, että kalentereihin tulee yhtä aikaa kaksi uutta liputuspäivää, Sibeliuksen päivä ja Eurooppa-päivä.

Sisäministeriö on vuodesta 1998 alkaen antanut vuosittain kertaluonteisen suosituksen Eurooppa-päivän liputtamisesta (paitsi sellaisina vuosina, kun se on sattunut äitienpäivälle, jolloin liput jo muutenkin liehuvat). Eurooppa-päivä on ollut merkittynä kalentereihin vuosikerrasta 2003 alkaen, mutta ilman lipunkuvaa. Nyt se saa oman lippunsa.

Kalentereissa Eurooppa-päivän nimi säilyy ennallaan, Eurooppa-päivä, ruotsiksi Europadagen. Sibeliuksen päivän täydelliseksi nimeksi tulee Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin päivä. Kielitoimisto

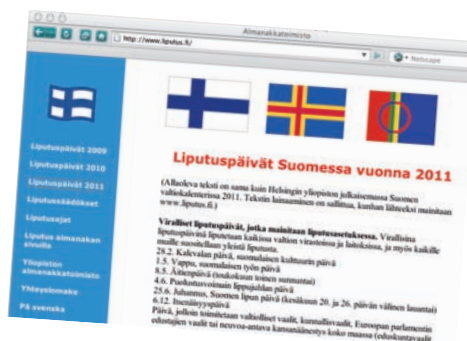
suosittelee ruotsinkieliseksi nimeksi Sibeliusdagen, den finländska musikens dag.

Sibeliuksen päivä on joulukuussa, jolloin pohjoisimmassa Suomessa ei aurinko näy lainkaan. Nykyisten säännösten mukaan pitäisi liputuspäivänä liputtaa kello 8:sta auringonlaskuun. Jotta Pohjois-Suomikin voisi kunnioittaa Sibeliusta, suositellaan Sibeliuksen päivänä liputusta kaikkialla Suomessa kello 8-16.

Uusien liputuspäivien myötä kalentereissa on vuosittain 19 liputuspäivää ja vaalipäivät päälle. Uusia liputuspäiviä ei ole nyt näkyvissä. "Sekä Canthin että Sibeliuksen liputuspäivien puolesta tuli esityksiä laajalti ja välillä varsin runsaastikin aina 1980-luvulta asti", kertoo hallitusneuvos Ismo Atosuo sisäasiainministeriöstä. "Samanlaista liikettä jonkin muun uuden päivän puolesta ei ole." ☺

ALMANAKKATOIMISTON UUDET LIPUTUSSIVUT WWW.LIPUTUS.FI, WWW.FLAGGNING.FI

Helsingin yliopiston almanakkatoimisto avasi syksyllä liputussivunsa osoitteessa www.liputus.fi, ruotsiksi www.flaggning.fi. Sivuilta löytyy mm. vuoden 2011 täydellinen liputuspäiväluettelo, joka on kaikkien kalenterinjulkaisijoiden käytettävissä. Sivuilta on myös liputuksen kellonaikasuositukset kaikille liputuspäiville, hieman historiallisia siitä miten liputuspäivät ovat olleet merkittyinä Yliopiston almanakkaan sekä linkit virallisiin liputusetuksiin.

Edelleen sivuilta löytyvät linkit sisäministeriön ja Suomalaisuuden Liiton monipuolisille liputussivuille.

KESKIAJAN PYHIMYKSIÄ

Keskiaika on nyt in, ja vanhat kunnan pyhimykset ovat taas tulossa muotiin.

Suomen kansan vanhat haltijat, menninkäiset ja metsän jumalat syrjäytettiin kovalla kädellä 1000-luvun ensimmäisinä vuosisatoina, kun kansaa käännytettiin kristinuskoon.

Hetken pyristeltyään suomalaiset kuitenkin huomasivat, ettei muutos ollut suuren suuri. Ukko ylijumala muutti nimensä Jumalaksi, mutta hänellä oli onneksi apunaan runsas joukko alempia taivaan asukkaita,

FATIMA PÄÄSI RUOTSIN ALMANAKKAAN

Kaikissa Suomen läntisissä naapurimaissa on tehty uudistuksia nimipäivälistoihin. Ruotsissa uudistus on hyvin kevyt, mutta Norjassa ja Virossa mukaan tulee kymmeniä uusia nimiä.

Ruotsissa on päätetty uudistaa nimipäivälistaa vuoden 2011 alusta lähtien. Ruotsissa nimipäiväluettelosta huolehtii nelihenkinen Namnlängdskommitté, johon kuuluu edustajia mm. Ruotsin Akatemiasta.

Ensimmäinen islamilainen etunimi, Fatima, pääsee nyt Ruotsin almanakkaan. Fatima oli nimenä profetta Muhammadin ja hänen ensimmäisen vaimonsa Khadijan tyttärellä 600-luvulla, ja sen jälkeen siitä on tullut yksi suosituimmista islamilaisnimistä. Ruotsissa asuu jo yli 3000 Fatima-nimistä.

"Päätimme tehdä vain hyvin kevyen uudistuksen nimilistasta", kertoo komitean sihteeri, tutkimuspäällikkö Eva Brylla. Mukaan pääsi neljä uutta nimeä, Fatiman lisäksi William, Sam ja Kevin, ja pois putosi myös neljä nimeä, mm. suomalaisperäinen Helmi.

Norjan ja Viron nimipäivälistoihin on tehty suuremmat muutokset, ja uudistukset astuvat voimaan jo vuoden 2010 alussa. Norjassa muutoksia on 33 ja Virossa 43.

Norjan nimipäiväluetteloa pitää yllä Ajasto Almanakkforlaget. "Päätimme pelkästään lisätä uusia nimiä emmekä poistaa vähälle käytölle jääneitä", kertoo tutkija Solveig Wikstrøm, joka valittiin Norjassa nimipäiväasiantuntijaksi Kristoffer Kruckenin jälkeen. "Vähiten suosituilla almanakkanimillä on kuitenkin usein pitkä historia Norjassa." Mukaan pääsi monia samoja nimiä kuin Suomen viimeisimmässä uudistuksessa, kuten Angelika, Lukas, Noa ja Fanny. Myös suomalaisperäinen Anneli pääsi Norjan almanakkaan.

Virossa on kaksikin nimipäiväluetteloa, joista toista pitää yllä tutkija Annika Hussar. Hän on nykyään Viron äidinkielen seuran tiedotussihteerinä. Listassa muuttui usean nimipäivän paikka, ja mukaan pääsi suosiotaan nostaneita nimiä, kuten Emil, Patrik, Daniel, Nora, Emma ja Isabel. ☺

Yksi tunnetuimpia Fatima-nimisiä maailmalla on Fatima Jibrell, somalialainen ympäristöaktivisti.

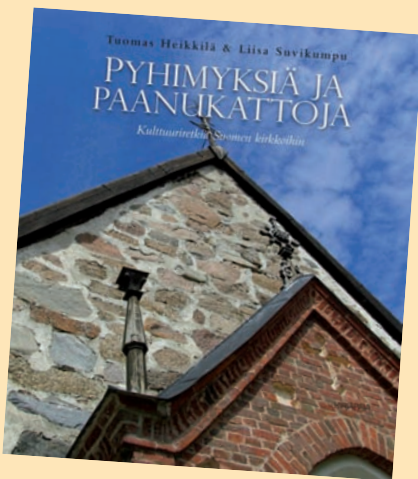

Kuva Tom Sponheim/Wikipedia

NE HULLUT RUOTSALAISET

Ruotsalainen nimipäiväsivusto Svenskanamn.se on ostanut sikkäläiseltä väestökisterikeskuksesta kaikki ruotsalaiset nimipäivät, noin 270 000 eri nimeä, ja jakanut ne vuoden eri päiville. Näin jokainen ruotsalainen pääsee viettämään nimipäiväänsä, mainostaa Svenskanamn.

Sivusto on saanut varmasti lisää lukijoita, mutta miten idea toimii käytännössä? Helsingin yliopiston nimiasiantuntija Marianne Blomqvist on käynyt sivuja läpi: "Jokaiseen päivään mahtuu yli 720 nimeä. Poimin 11.10.-päivästä vähän esimerkkejä: Abdel-Azim, Ahå-Gabriel, Astrid-Alvide, Bhavinkumar, Kalaspuff, Kåssrat, Susa, Youyou jne. Olen kysellyt suomalaisten mielipiteitä asiasta, kun olen käynyt pitämässä nimiesitelmää. Kaikki olivat sitä mieltä, että Ruotsissa ollaan hulluja!"

pyhimyksiä, jotka voitiin helposti sovittaa haltijoiden rooliin.

Parisataa vuotta myöhemmin uskonpuhdistus aiheutti vielä vähem-

män muutoksia. Samat tutuksi käyneet pyhimykset pysyivät paikoillaan myös luterilaisissa kalentereissa ja almanakoissa. Pyhiä päiviä muutettiin arkipäiviksi 1700-luvun lopulla, mutta pyhimysten nimet säilyivät entisillä päivillään yleensä 1900-luvun alkuun asti. Vasta suomalaisuusinnostus merkitsi useimmille pyhimyksille lähtöpasseja almanakasta, kun niiden tilalle valittiin reilu kotimainen nimi.

Vanhoja pyhimysnimiä on nykyajan almanakassa vielä nelisenkymmentä. Harva kuitenkaan tietää, että alkuperäinen Leo toimi paavina Roomassa 600-luvun lopulla tai että Joonaksen nimipäivä on muistoa 300-luvulla Persiassa viinipuristimella surmatusta marttyyristä.

Kirjapaja on julkaissut kiehtovan kirjan vanhoista pyhimyksistä ja pyhimyksille omistetuista kirkoista. "Pyhimyksiä ja paanukattoja" -kirjassa esitellään varsinkin kymmenkunta Suomen kansan rakkainta pyhimystä, kuten Henrik, Yrjö, Olavi, Laurentius, Mikael, Birgitta, Katariina ja joulupukin esikuva Nikolaus.

Dosentti Tuomas Heikkilä on kirjoittanut selkeän, sujuvan ja lennokkaan tekstin, ja fil.lis. Liisa Suvikumpu on vastannut kirjan upeasta kuvituksesta. Iiris Kallunki on tehnyt kirjaan silmiä hivelevän kauniin taiton.

Heikki Oja

Tuomas Heikkilä ja Liisa Suvikumpu, Pyhimyksiä ja paanukattoja, Kirjapaja 2009, 176 s.

HAUDANLAKAISUPÄIVÄ TULI TAKAISIN

Kiina uusi tänä vuonna vapaapäiväkäytäntöään. Kommunistisessa Kiinassa oli aiemmin neljä juhla-aikaa, uusivuosi kalenterivuoden alussa, kolmipäiväinen kiinalainen uusivuosi tammihelmikuussa, kolmipäiväinen vappu toukokuun alussa ja kolmipäiväinen kansallispäivä lokakuun alussa.

Kun ideologinen järjestelmä on hieman vapautunut, on mukaan haluttu palauttaa perinteisiä kiinalaisia juhlapäiviä. Viime vuoden lopulla Kiinan hallitus julkaisi uusien ehdokaspäivien listan ja piti nopean internetäänestyksen. Koska ehdotus sai vastaajilta hyväksymisen, se otettiin jo talvella käyttöön.

Vapaapäivien määrä nousi 10:stä 11:een. Tähän päästiin siten, että vappu tyypistettiin yksipäiväiseksi juhlaiksi ja tilalle otettiin kolme vanhaa kiinalaisjuhlaa.

Haudanlakaisupäivä on huhtikuun alussa ja silloin muistellaan vainajia ja kunnostetaan hautoja. Päivässä on samoja piirteitä kuin meidän pyhäinpäivässämme.

Lohikäärmevenejuhla on touko-kesäkuussa. Silloin pidetään soutu-kiilpailuja lohikäärmeveneillä ja "pelastetaan" runoilija Qu Yeania, joka hukutti itsensä 2200 vuotta sitten.

Keskisyksyn juhlaa sanotaan myös kuukakkujuhlaiksi, ja sitä juhlitaan täydenkuun aikaan syys-lokakuussa. Juhla sai alkunsa 1200-luvulla, kun Kiina oli mongolien vallassa ja kapinalliset kätivät salaisia viestejään pyöreiden kuukakkujen sisään. ☺

Kiinalainen hautausmaa kiemurtelee pitkin vuoren rinnettä Chengdun lähellä.

Kuva Saku Oja

PÄIVÄMÄÄRÄRAJA LANNISTI HUIPPUHÄVITTÄJÄT

Vuonna 2007 kansainvälinen päivämääräraja Tynnellämerellä lannisti Yhdysvaltain huippumodernit F22- eli Raptor-hävittäjät. Hävittäjät olivat helmikuun alussa matkalla Yhdysvalloista Japaniin, mutta päivämäärärajan kohdalla koneiden tietokoneet sekosivat. Mootorit kuitenkin toimivat, ja niin Havaijin Hickamin lentokentällä hierottiin silmiä, kun 12 hävittäjää teki yksi kerrassaan pakkolaskun lentokentälle.

Vika oli tietokoneohjelmassa, jota ei ollut testattu päivämäärärajan ylittämiseen. Kun GPS-satelliitit kertoivat taivaalta päivämäärän vaihtuvan, sammuiivat kaikki navigointijärjestelmät. Havaijilla koneisiin ladattiin pikavauhtia uudet ohjelmat, ja toisella yrityksellä koneet onnistuivat lentämään perille asti. Lennonohjaajien mukaan uuden ohjelman pitäisi nyt toimia jopa Greenwichin nollameridiaanin ylityksessä toisella puolella maapalloa.

EI KALENTEREITA HAUTAUSMAALLE

Almanakkatoimisto osti Tilastokeskuksesta suuren osoitetiedoston, jonka mukaan lähetettiin Teemme kalenterin -esitettä. Saimme ystävällisen soiton erään kaupungin hautausmaalta. "Meille tulee tämä teidän esite. Meidän osoitteen voisi poistaa, kun meidän asiakkaat eivät juuri tee kalentereita."

